

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., po jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se za 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravištvu „Slov. Naroda“.

Centralna evropska zveza, tako imenovana mirovna zveza.

Pod tem naslovom spisal je Mihajil Čajkovski (Sadik-paša) v Aksakovljevo „Rus“ naslednji članek:

Časniki pretečenega leta objavili so besede, katere je izustil feldmaršal grof Moltke v Frankobrodu, ali v nekem drugem mestu v Nemčiji, — zdaj se točno več ne spominjam. Smisel teh besed bil je, da se Nemci za ustanovljenje nemškega cesarstva in sedanjo mogočnost nemajo zahvaliti parlamentarizmu, ne visokemu razvoju tehnične strani znanstvenega in obrtnega napredka, ne trgovini, ne materijalnemu blagostanju ampak racionalnej in praktičnej organizaciji nemške vojske po carju Viljemu in ministru Roonu in politiki kneza Bismarcka. To je — neovrgljiva istina, kajti vojska in diplomacija sta najmočnejša vira sile in veličja države in samega naroda. Tisti, kateri so prezirali, ali prezirajo to istino, plačali in plačujejo jako drago to nemarnost in politično pozabljenost.

Tej istini, uporabljenj in uresničenej sedaj v Rusiji, a nikakor ne centralnej evropske zvezi, imamo se zahvaliti za občni mir, kateri je sedaj.

Reorganizacija ruske vojske po carji Aleksandru II. in vojnem ministru grofu Dmitriju Miljutinu dala je Rusiji to lepo solidno vojsko, katera ni le premagala sovražne vojske, ampak mogli bi reči, zmogla elemente neba in zemlje. Prepričala je svet, da nič ni nemogoče Rusiji, kadar ona dvigne svojo disciplinirano viteško vojsko in svojih dveh sto tisoč kozakov in azijskih konjnikov, kateri čakajo samo povelja, da zasedejo konje in oddirjajo tjakaj, kamor se jim veli.

To delo duhovitega carja Aleksandra II. in njegovega ministra Miljutina, državnika visokih dostojanstev, postavilo je Rusijo v tak položaj, da kadar reče njen vladar: „Jaz hočem mir“, pa bode svet veselil se miru, a kadar reče: „jaz hočem vojsko!“ — pa se bode ves svet vojeval.

To istino potrdil je feldmaršal grof Moltke, katerega mnenje ni merodajno samo v vojnih zadevah, ampak v politiki sploh.

Pripovedujejo, da je nekdanji veliki nemški državni kancelar v vojskoželjnosti, katera se ga večkrat polasti, kar nekateri pripisujejo njegovemu gorečemu patriotizmu, drugi pa mislijo, da je le — zvitost, da tako izve mnenjakušenih ljudi, vprašal Moltka v navzočnosti nekoliko generalov, kaj on misli o vojski z Rusijo.

Feldmaršal je s svojo navadno odkritosrčnostjo odgovoril:

Jaz tega ne svetujem. Rad priznam prednost naše vojne organizacije v vseh odnošajih pred vojno organizacijo v Rusiji, pa mi nemamo, in tudi imeti ne moremo dveh sto tisoč kozakov, katere lahko ona spusti na nas — ter zmede naše učene kombinacije, opustoši ves kraj in zmaga nas na popoln način, vzlic našemu znanju in lepo urejeni vojni mašini. Jaz sem popolnem prepričan v tem, kar govorim, in ne svetujem udati se tem sovražnim nakanam proti Rusiji.

To mnenje je odobrili cesar Viljem. V vladnih in tudi v vojnih krogih nehali so resno misliti o vojni proti Rusiji in spustili ta nemški šovinizem na ulice, v kavarne, mej prosti narod, da se prebrodi in naposled izgine.

Ta opravičeni strah pred rusko vojno silo obvaroval je Francijo pred drugim napadom. Carju Aleksandru to ni bilo po volji, in nemška križarska vojska je izostala.

Nedavno dobrovoljno pokorenje Merva povečalo je še vojno in vladno čarobno silo Rusije in dokazuje veljavo in trajnost njene organizacije.

Že v poslednji turški vojni se ni moglo dolžiti zmagovalcev ropanja, ne požiganja, ne drugih nečloveških strastij, četudi je ruska vojska morala povračevati turški za popolnem nasprotni način delovanja proti kristjanom in Slovanom, katere je osvobodila Rusija Turkov. Niti nemška vojska na Francoskem, niti angleške in francoske vojske v svojih vojnah v Aziji in Afriki se neso tako obnašale.

Viteško načelo človekoljubja je vedno vodilo rusko armado v njenem delovanju. To je najboljši dokaz njene dobre in trajne organizacije, najočividnejši znak sile, ker so viteški duh, poštenost in človekoljubje odlikovali vedno in še bodo odlikovali istinito silo. Taka sila zamore v istini vzbujati spoštovanje, bode zapovedovala v miru in v vojni, ne da bi se zatekala k diplomatičnim zvijačam in poprej pripravljenim, posiljenim zvezam.

Tega pa ne moremo trditi, o centralnej evropske zvezi, s katero mislijo in se nadejajo ohraniti evropski mir.

Da bi si zagotovili mir, treba je osnovati to delo na spoštovanju pravice in spravljivosti, na zakonitosti in na težnjah občinstva in narodnosti. Kdo stoji na čelu te zveze, ki ima čuvati mir celega sveta? Nemčija in Avstro-Ogerska. Ne bomo naštevati starih pregreškov teh dveh držav, treba je samo opomniti, da je prva teh dveh držav pred neolikimi leti, premagavši Francijo, odtrgala jej dve deželi: Alzacijo in Lotaringijo, pridružila jih novemu nemškemu cesarstvu proti prejšnjim dogovorom, proti mejnarodnemu pravu, proti volji in željam prebivalcev teh dveh dežel, in jih obdržala po pravu silnejšega nad slabjšim.

Druga je pa, ne da bi bila potegnila sabljo iz nožnic, ne da bi prelila jedno kapljo švabske ali madjarske krvi, ali potrosila jeden goldinar, samo vsled dekreta Berolinske komisije, katera je igrala rolo evropskega areopaga, vzela sultanu, svojemu zavezniku, dve najboljši evropski provinciji, da bi jih podvrgla svojemu gospodstvu, da bi po njih, kakor po lestevici zlezla in polastila se nasledstva še zdravega turškega sultana.

Ali moreta podobna voditelja ustanoviti in

LISTEK.

Knez Serebrjani.

(Ruski spisal grof A. K. Tolstoj, poslovenil I. P.)

XII. Poglavlje.

Obrekovanje.

(Dalje.)

— Čemu si neki briše blato? — opomnil je Basmanov, hoteč prikupiti se carjeviču, — dobro, ko bi bil kdo drugi, a na njem se ne pozna blato!

Basmanov je to govoril poluglasno, pa vender ga je slišal Skuratov. Ko je vsa tolpa smeje in razgovarjaje se, oddirjala za carjevičem, pokril je on kapo, zlezel zopet na konja in jezdit počasi proti dvorcu.

„Dobro!“ mislil si je sam pri sebi: „počakajte, gospoda, počakajte!“ In njegova pobledela ustna skrivila so se v smehlaj, v srce, razdraženem od sinovega bega, zorelo je počasi zanesljivo maščevanje nad neprevidnimi razžaljivci.

Ko je Maljuta šel v dvorec, sedel je Ivan

Vasiljevič sam v svojej sobi. Njegov obraz bil je bled, ogenj mu je švigal iz oči. Črno meniško obleko zamenil je z žoltim kaftanom, obšitim s pasovnicami, podloženim s temnomodrim tiskanim platnom: Osem svilnatih vrvic z dolgimi čopi viselo je ob prerezi. Carska palica in čelada, okrašena z velikim smaragdom, ležali sti na mizi pred carjem. Ponočne prikazni, neprestana molitev, pomanjkanje spanja neso pogotile Ivanovih sil, samo razdražile so ga še bolj. Kar je skusil po noči, imel je za skušnjave hudičeve. Car se je sramoval svojega strahu.

„Sovražnik Kristovega imena“, mislil si je on, „upira se trdovratno meni in pomaga mojim sovražnikom. Pa on se ne bo veselil zmage nad menoj! Ne bojim se njegovih skušnjav! Hočem mu pokazati, da je našel nasprotnika, ki mu je kos!“

Sklenil je car še nadalje preganjati izdajalce in moriti svoje sovražnike, kakor poprej, ko bi jih bilo tudi na tisoče.

In začel je v misli preštrevati podložnike in iskati mej njimi izdajalcev.

Vsak pogled in vsako gibanje zdelo se mu je sumno.

Spominjal se je raznih besedij svojih bližnikov, in iskal je v teh besedah ključa k zarotam. Še celo najbližnji sorodniki neso odšli njegovemu sumu.

Maljuta našel ga je v stanji, podobnem mrzličnemu blodenju.

— Car, — rekel je po kratkem molčanju Gregor Lukjanovič, — veliš li ti povpraševati Količeve po novih izdajalcih? Zanašaj se name! Z mučenjem bodem že prisilil Količeve, da izpovedó vse. Samo jednega ne morem; ne morem jih prisiliti, da bi mi povedali ime največjega tvojega protivnika!

Car je, čudeč se, pogledal ljubljence.

V Maljutinih očeh bilo je nekaj nenavadnega. — To je taka stvar, — nadaljeval je Skuratov, in glas se mu je spremenil, — da oko vidi in uho sliši, a jezik ne more izgovoriti . . .

Car ga je gledal z vprašajočim glasom.

— Lej, car, mnogo hudobnežev si že kaznoval, a izdaja še ni pometena iz Rusije. In če jih še desetkrat toliko kaznuješ, a izdaje še ne bode konec!

(Dalje prih.)

ukrepiti splošni mir, udihniti zaupanje vladam in narodom, pripraviti jih, da bi podpirali njih delovanje. — Jaz mislim, da je to neverjetno. Jaz skoraj sam mislim, da obe začetnici te zveze nikakor nista preverjeni, da bi mogla spolnovati svojo nalogo, in smejeti se onim, ki pristopijo k njihovej zvezi brez daljšega premisleka. Delovanje te zveze sedaj nikakor ne dokazuje njenih mirovnih načel in tendencij. Opomnino le nekaterih epizod.

Privlekli sti Italijo in Španijo k tej zvezi, da ju odvrneta od Francije in jo naščuvata proti njej. Pridružili sti k sebi Rumunijo, Serbijo in tudi Bolgarijo, da bi njih odklonili od Rusije in pripravili proti njej.

Rusija svetuje razvoj in utrjenje vojne organizacije državam, katere je ona osvobodila, podpira ta svet na vse načine, ne izključujoč žrtev, da bi zagotoviti silo in trajnost vlad in narodnostij, katere je ona deloma ustvarila. Avstro Ogrska dviga naprej parlamentarizem, da bi paralizovala velikodušno delovanje Rusije, oslabujoč zveze mej vlastjo in narodom, in z vsemi možnimi sredstvi zavira organizacijo močne slovanske armade na Balkanskem polotoku.

Sultana nečejo vsprejeti v to zvezo, če tudi govore, da so pripravljeni braniti in podpirati ga, morebiti ne marajo v svoj krog zaveznika, katerega bode treba kmalu izgnati? to bilo bi preveč vestno!

Nemški protektorat, ki se je tako blesteče začel in mnogo obetal vzbuja že sedaj sum. Turške finance so v najslabšem stanju, vojnim in civilnim uradnikom ne plačajo penzij, in celo vojsko hočejo zadovoljiti z malenkostnimi izplačili na račun zaslužene plače. (Konec prih.)

Govor poslanca dra. Vitezića v državnem zboru v 14. dan marca.

(Dalje.)

Opomniti mora, da je okrajni glavar v Losinji v dekretu, s katerim je občinam svojega okraja objavil to naredbo, slednjo samovoljno bistveno prenarodil. V drugem odstavku zapisal je namesto „zadnje upisanje“ besedi „prejšnja upisanja“ (anteriori registrazioni). Naredba zahtevala je, da bodi samo zadnje upisanje pisano po novem pravopisu, da se tudi v bodoče po tem ravna. A njemu ne zadostuje zadnje upisanje, temveč zahteva vsa prejšnja upisanja. (Čujte! čujte! na desni.) V tretjem odstavku izpustil je naslednji stavek (čita): „Gledé dosedanjih prememb se uradnim potom ne sme postopati“. Tista imena tedaj, ki so se že prej pisala po novej pisavi, naj se tudi v bodoče pišejo po obstoječem, namreč po novem načinu. Oa pa s tem ni zadovoljen, ampak hoče, da se morajo tudi tisti, ki so se že pisali po novem načinu, predrugačiti nazaj na staro pisavo. To je njegova svrha. To so seveda prenarodbe, ki vsebino naredbe silno omeje. Mislim pač, da se sme od okrajnega glavarja zahtevati, da naredbe, izdane po višjih oblastnih in njemu dostavljene, da jih naznani dotičnim organom in strankam, objavi nepopačene. (Tako je! na desni.) Kakor sem že omenil, živi v Istri — po desetinkah računeno — 5.798 Slovanov in 4.004 Italijanov. Da je volilni red pravičen, moralo bi število poslancev biti primerno. Kako pa je v resnici? Deželni zbor ima 33 članov, 30 voljenih poslancev in 3 viriliste. Izmed teh 30 izvoljenih poslancev moralo bi biti 17 Slovanov in 13 Italijanov.

V istini pa se Slovanom nikoli ni posrečilo, prekoračiti število štirih poslancev. Tedaj je na 7½ Italijanov eden Slovan. Samo v zadnji deželni zbor posrečilo se je Slovanom spraviti pet pristašev svoje stranke. S tem pa večina ni bila zadovoljna. Uničila je volitve treh poslancev (čujte, čujte! na desni), da si ni bilo nobenega uzroka in od tod prihaja, da je Istra sedaj zastopana po 2, rekše: dveh slovanskih zastopnikih v deželnem zboru (čujte, čujte! na desni). V državnem zboru do neposrednih volitev nismo bili niti zastopani. Odkar so upeljane neposredne volitve, ima Istra jednega poslanca, namreč mene, ki predstavlja Slovane, a tri poslance, ki zastopajo italijansko stranko. Toliko nerazmerje je naravna posledica volilnega reda. Omenim naj samo to, da jih izmed 30 voljenih poslancev 18 spada v skupino veleposestnikov, mest in trgovinskih zbornic, a samo 12 v skupino kmetijske občine, ki so vendar večina prebivalstva, v katerih je slovanski živel izključno zastopan — in vendar, gospoda, pritožuje se Fambri nad tem volilnim redom. Na str. 182 pravi namreč, da je vlada v obrambo pred italijanskim življenjem odredila združenje slovanskih občin z

italijanskimi mesti, da bi se tako omogočila izvolitev uradnikov in duhovnikov. A gospod Fambri prezira, da je baš vsled tega združenja kmetijskih občin z mesti ubogo slovansko prebivalstvo prišlo pod oblast mestnih prebivalcev in dokaz temu je izid vseh teh volitev. Ne morem opustiti, da bi ne govoril o dogodkih, ki so se vršili meseca junija lanskega leta v Losinjskem okraju pri volitvah v deželni zbor.

Pri teh volitvah godile so se nečuvane nezakonitosti in nerednosti od strani vladnih organov, ki so po svojem stališču vendar poklicani, paziti na to, da se izpolnjujejo zakoni. Okrajni glavar, ne misleč na dolžnost, katero mu nalaga njegovo delikatno stališče in po kateri bi se moral zdrževati vsacega posrednega ali neposrednega uplivanja na korist tej ali onej ondi obstoječih strank, nastopil je v tem okraju sam kot kandidat. (Čujte! na desni.) Delalo se je z vsemi možnimi sredstvi, da bi prodrla to kandidatura. Njemu podčinjeni okrajni komisar, priseljen Italijan, odposlal se je k tej volitvi kot vladni zastopnik. Najprej imel je volitev v Vrbniku na otoku Krku. Ondi prišlo je 60 prvotnih volilcev. Izmed teh jih je pri volitvi 47 glasovalo za slovansko, 13 za italijansko volilno listo, a s tem izidom nezadovoljen trdil je, da še ni večine, ter razpisal drugo volitev. (Velik nemir.)

Predsednik (da znamenje z zvoncec). Prosim malo več miru, da slišim, o čem gospod poslanec govori. (Živahna veselost.)

Poslanec dr. Vitezić: Meni je na tem, da govorim skozi okno. (Nadaljujoč:) Odredil je tedaj drugo volitev. Pri razmeri 47 glasov proti 13 je trdil, da še ni večine. (Smeh.) Le smejajte se, gospoda! Tako se izvajajo pri nas ustavni zakoni. (Pravo, pravo! na desni.) Razpisal je tedaj novo volitev. Pri drugi volitvi jih je bilo zopet 47 za slovansko, a samo trije za italijansko listo. Še ni bil zadovoljen in razpisal je tretjo volitev. (Čujte! na desni.) Pri tretji volitvi je bilo zopet vseh 47 za slovansko listo in jeden sam — drugi so jo popihali — za italijansko stranko. Zdaj vendar ni mogel dalje in proglasiti je moral, da je volitev vendar veljavna. A bil je toli nevoljen nad izidom, da je doktoranda juris (čujte! na desni) dal zapreti samo za tega delj, ker je v svojej radosti o pridobljeni zmagi vskliknil: Živio cesar! Živili Hrvatje! (Čujte, čujte! na desni.) — Poslanec Raič: To je svoboda v Avstriji! Isto tako je drugega volilca iz jednacega uzroka utaknil v zapor. Proti nekemu duhovniku obnašal se je pri tej priliki tako nespodobno, da ga je ta zaradi žaljenja časti pri sodnji tožil. In tedaj posredoval je naš gospod škof in ubogi duhovnik moral je odstopiti od tožbe. (Poslanec dr. Trojan: Je li okrajni komisar še ondi?) Da, še je ondi. (Poslanec Raič: Dobro ohranjen!) Na papirji bil je premeščen, v istini pa je še ondi.

Gospoda moja! Akoravno se je oblastvom to čudno postopanje naznanilo brzojavnim potom, se je vendar isti okrajni komisar, priseljen Italijan, odposlal v bližnjo občino, v Besko, — tudi na otoku Krku — da vodi tamošnje volitev. Po prvotnih načelih vsacega volilnega reda je naravno, da je volitev javna. Kaj ne da? Tako jaz mislim. To pa pri nas ni. Volitev vršila se je vseskozi tajno. Pri volitvi bili so gosp. okrajni komisar, katerega sem ravno poprej omenil, občinski predstojnik in občinski tajnik iz Beske in župan iz Vrbnika, vsi znani pristaši okrajnega glavarja, za čegar volitev je šlo.

Tega poslednjega župana so iz Vrbnika v Besko seboj vzeli, da so tako rekoč vse en famille dogotovili. (Čujte, čujte! na desni.) V to stečino klicali so se volilci drug za drugim, pozivali so jih ondi, naj oddajo svoje glasove, potem pa so jih zopet poslali proč. Za prvim prišel je drugi in gospodje so potem ukrenili, kar se jim je dobro zdelo.

Volilci šteli so se zvanaj mej seboj in skončatek bil je ta, da so bili v velikej večini. Ko so pa oni gospodje skozi tri ure vkupé sedeli, proglašilo se je, da je zmaga italijanska stranka. Kdo bi bil pregledoval? Tega ne zna nihče. (Tako je! na desni.) Po enakem načinu, izključevaje javnost, kajti to je ondi že običaj, postopalo se je na Čresu. Menim pač, da se v ustavnej državi kaj jednacega še ni nikdar dogodilo, da bi se vršile volitve tajno, brez vsake kontrole. Vsa ustavnost je pri tem le navidezna. Na Krku, kjer so bile tudi volitve, a pod vodstvom drugega vladnega komisarja, je slovanska večina vendar ostala večina. Akti poslali so se v Losinj okrajnemu glavarju, kateri je notabene bil kandidat, in ta je volitev, ki je proti njemu iz-

pala, zavrzel in razpisal novo volitev. (Čujte, čujte! na desni. Poslanec Raič: Pravičnost v Avstriji!) (Dalje prih.)

K dednemu pravu na kmetih,

katero smo na podlagi vladne predloge razpravljali v 61. številki našega lista, oglašil je državni poslanec dvorni svetnik Lienbacher predlog, ki veli:

„Pomislivši, da bi nekatera izmed kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, zaželela ustanoviti dedna posestva ali kmetijske domove, in da naj bi se jim ustavno pristojnost zato tudi po državnem zboru pripoznalo in izreklo;

pomislivši, da zakon o dednih posestvih ali kmetijskih domovih zahteva tudi omejitev gledé razdelnosti, zadolžnosti in eksekucije dednih posestev ali kmetijskih domov;

in pomislivši, da takšne zakonite razporedbe zadevajo deželno obdelovanje, da tedaj pripadajo deželnim zborom, le-ti pa po §-u 11, lit-k zakona z 21. decembra 1867, drž. zak. št. 141, s katerim predrugačil se je osnovni zakon o državnem zastopatvi z 26. februarja 1861, morejo v zadevah deželnega obdelovanja ukrepati tudi civilno-pravne razporedbe, — niže podpisani predlagajo:

§ 16-ti nasvetovanega zakona, zadevajočega uvedbo posebnih propisov za deljenje dedine na kmetijskih srednje velikih, ima velovati:

„Deželnemu zakonodavstvu se prepušča, da za kmetije, §-u 1 zaznamovane, gledé njihove razdelnosti, zadolžnosti in eksekucije morejo ukrepati utesnjujoča določila.“ —

§ 16-ti se v vladnej predlagi glasi: Ako deželno zakonodavstvo ukrene, da so kmetije, v §-u 1. zaznamovane, nerazdelne, tedaj zanje veljajo tega zakona določila tako, da je lastnik v svojih pravicah, s kmetijo razpolagati, omejen po nerazdelnosti.“

Predlog poslanca Lienbacherja odkazuje tedaj dokaj več področju deželnih zborov v smislu samoupravnih načel.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 27. marca.

Državni zbor bode pred Veliko nočjo rešil zakonsko predlogo o urejenju duhovenske plače in postavni načrt o posojilnicah. Po Velikej noči pride na vrsto posvetovanje o davku na žganje, vlada se nadeja, da se bode ta predloga nespremenjena vsprejela, če tudi jej nasprotujejo Poljaki, ker se je levica v odseku za njo izrekla.

V nemških okrajih na Ceskem se hudo agituje proti dr. Russa nasvetom, češ, da ti nasveti ne zadostujó zahtevam Nemcev. Vidi se, da Nemci ne marajo z drugimi narodi mirno živeti, ampak hočejo samo gospodovati.

Predsednik hrvatskega sabora Krešić in Miškatović potujeta danes v Pešto, kamor se na zahtevanje predsednika podajo tudi drugi hrvatski poslanci, da se udeležé obravnav obrtnega zakona v državnem zboru.

Ogerska neodvisna stranka sklenila je vsprejeti obrtno novelo za podlago specialnej debati, a pri tej bode zahtevala, da se upeljejo obligatne zadruge in da se od obrtnikov zahteva dokaz sposobnosti. Ako se nje želji ne bode ustreglo, glasovala bode v tretjem branji proti zakonu. — Konferenca ogerskih Srbov v Pešti je vsprejela sledeči progr m: 1. Srbi bodo na državnopravnej podlagi, katero ustvarja član 12 z leta 1867, in prošnji s patrijotičnimi čuvstvi, združeni z drugimi državljani delali na to, da se ogerska država po času primernih liberalnih načelih v vseh ozirih razvija in okrepeča, ter tako pospešuje občno blagostanje. 2. Skušali bodo doseči izpeljavo člana 44 z leta 1868, ki zagotavlja enakopravnost vseh narodnostij. 3. Zahtevali bodo Srbom zagotovljeno, v članu 9 z leta 1868 priznano popolno cerkveno avtonomijo. 4. Zahtevali bodo, da se odpravijo mej temi mejami vse zavire, ki se stavljajo cerkvenaj avtonomiji. — Zbornica poslancev je po dolgej debati vsprejela predlogo o železnici Mostar-Metković.

Vnanje države.

Po poročilih iz Varšave bode generalni gubernator Gurko imenovan ruskim vojnim ministrom. Na njegovo mesto pride v Varšavo general Drentelen ali pa general Dondukov-Korzakov. — Kakor „Praviteljstveni Vjestnik“ poroča, je ruska vlada z monakovsko kneževino sklenila pogodbo, da si medsebojno izročujeta politične in nepolitične zločince. Ruski nihilisti se sedaj ne bodo mogli več zbirati okrog zelene mize v Monaku. Sicer pa ta pogodba ruskim revolucionarjem ne bo dosti škodovala, dokler so jim druge evropske države odprte, samo malo manj denarja bodo zaigrali in ga tedaj lahko porabili za politične namene, ako bodo hoteli. — Kakor izvemo iz Carigrada, misli Rusija zahtevati, da se odpravi 1856. leta sklenjena pogodba, ki za-

branjuje inostranskim, zlasti ruskim ladijam prehod skozi Dardanele in Bospor, in misli predlagati, da se dovoli svoboden prevoz ladijam vseh narodov. Ruska vlada misli, da se v Dardanelih in Bosporu ne sme zabranjevati, kar je za Sueški prekop občno pripoznano. Najbrž se je že ruski minister Giers o tem dogovoril z Bizmarckom v Friedrichsrube. Ruska vlada misli povišati colnino na surovo železo in izdelke iz surovega železa, in nekatere druge industrijske izdelke, da tako pomore domačej obrtniki.

Predvčeraj se je v francoskeje zbornici volila budgetna komisija. Volitve se je vdeležilo 300 poslancev, 240 jih je manjkalo. Izvoljenih je 16 starih in 17 novih komisijskih članov. Večina te komisije je zato, da se vsprejme budget, vendar misli zahtevati več sprememb. Brezpogojno za vlado jih je samo 8 članov. Opozicija je močno zastopana v komisiji, namreč po 12 do 14 članov. Nekateri opozicijski listi celo trdijo, da ima opozicija večino. Ker so te volitve za vlado tako malo ugodne, mislijo že nekateri listi, da bode odstopil finančni minister. — Francoski listi so jako nezadovoljni, da Anglija tako samovoljno postopa v sudanskem vprašanju. „Journal de débats“ pravi: „Arabijeva ustaja dala je Angležem Egipt, Mahdijeva ustaja jim pa da Rudeče Morje“. Potem pa zahteva ta list da Francozje kolikor je mogoče popravijo, kar so v egiptovskih zadevah grešili. Zasedejo naj Mas-sauah in stopijo v zvezo z Abisinijo, katere vladar je že večkrat prosil francoske pomoči. — Predloga o ločitvi zakonov pride še le po Velikej noči v senatu na vrsto.

Nemški državni zbor bodo jutri prenehal skupne seje do 22. aprila, da bode odseki imeli dovolj časa za delo. Komisija za pretresovanje socialnega zakona se je v ponedeljek konstituirala in predsednikom izvolila pl. Landsberga iz katoliškega centra. Ali se bode dovolilo podaljšanje tega za kona, se še ne ve.

Pravo bojišče v Sudanu ni več Suakim ampak Ghartum, kjer je sedaj Gordon v veliki stiski. Vsi rodovi na jugu od Berberja so se spuntali in nečijo nič vedeti o Gordonovem posredovanju v imenu angleške vlade. Chartum je skoraj popolnem okle-njen. Nasproti gouvenernejske palači na desnem bregu Modrega Nila se je postavilo 6000 sovražnikov, in Gordon vsak dan lahko opazuje njih ognje. 16. t. m. hotel je general napasti ustajnike, a kaj se je po-tem zgodilo, ni nobenih poročil. — General Grabam je predvčeraj z generalnim štabom, z mnogimi vo-jaki in prijaznimi rodovi odšel iz Suakima proti Ta-maniebu. Ogleduhi pripovedujejo, da se pripravlja Osman Digma na beg.

Dopisi.

Iz Ljubljane 24. marca. [Izv. dop.] Zadnja „Edinost“ (št. 24) prinesla je dopis „Iz Ljubljane“, ki pravi, da „Slovenskega Naroda“ podlistkar ni imel ničesar odgovoriti na Šukljeve napade. Prav naravno, da učeni „Edinostar“ neče v zlorabljenem listu očitno priznati, da je podlistkar stvarno spodbil vse ugovore, vsa očitanja. A občinstvo je to stvar že končno razsodilo — in Šukljeve napade primerno obsodilo.

Gledé na vsprejemne izpite (v naših gimnazijah) pa podlistkar — naj bode že učen ali neučen jurist — ni hotel le besedice pristaviti naredbi in ukazu naučnega ministerstva, ker se oba prejasno glasita. In vse zavijanje dopisnikovo je le bob ob steno. V ministerske naredbi o vsprejemnih izpitihi stoji odločno: „Fertigkeit im Lesen und Schreiben der Unterrichtssprache“ — „und Kenntniss der Elemente aus der Formlehre der Unterrichtssprache“. Oni ministerski ukaz od 22. julija 1882 pa „betreff der slovenischen Abtheilungen“ določuje: a) „In der I. und II. Classe ist das Slovenische die Unterrichtssprache für alle Gegenstände mit teilweiser Ausnahme des deutschen Sprachfaches“; b) „In der III. und IV. Classe ist das Deutsche die Unterrichtssprache für die Lehrgegenstände Deutsch und Griechisch“ — pri vseh drugih predmetih je slovenski učni jezik.

Kdor bi iz teh prejasnih določeb mogel izviti kaj takega, s katerim bi z „Edinostnim“ dopisnikom zagovarjal Šukljeve trditve in nemški jezik pri vsprejemnih izpitihi v naše gimnazije (slovenske njih oddelke), moral bi biti največji rabulist! Slaba stvar se nikdar ne dá zagovarjati s pametnimi razlogi. Vse zavijanje nič ne pomaga. Tudi urivanje besede „utrakvistične“ ne reši sleparije. Ministerski ukaz govori o „slovenische Abteilungen“ in to so le „slovenski oddelki“, „slovenske paralelke“.

In določba pod črko a) očitno in nedvoumno pravi: V I. in II. razredu je slovenski učni jezik za vse predmete, izimši nemščino (in še ta mora se poučevati deloma [teilweise] s slovenskim učnim jezikom — kar ravno zahteva zdrava pedagogika).

One ministerske naredbe o vsprejemnih izpitihi ni treba nikakor prenaresjati, ker se z navedenim

ukazom po duhu in besedah popolnem ujema. „Edinostni“ dopisnik bo pač vedel, da se po oni ministerski naredbi vrše vsprejemni izpiti le za vsprejem v I. razred naših gimnazij. Ker je pa v I. in II. razredu slovenski učni jezik, kdo bi smel pri vsprejemnem izpitu zahtevati katerokoli znanje nemškega jezika? In naredbe in ukaze prijavlja slavno ministerstvo za to, da se izpolnjujejo. In našej slavnej deželnej vladi, c. kr. deželnemu nadzorniku in c. kr. ravnatelju naših gimnazij sveta dolžnost je, paziti na to, da se natančno izvršujejo vse postavne naredbe in vsi postavni ukazi slavnega naučnega ministerstva.

Še večja sleparija se kaže v besedah dopisnika, ko pravi: „pozneje se mu pridružijo še druge stroke, ki se predavajo z nemščino, n. pr. matematika, zgodovina, grščina“. Omenjeni ukaz pod črko a) določi za I. in II. razred slovenski učni jezik — in pod črko b) je tudi slovenski učni jezik za vse predmete razen nemščine in grščine. Zvijski dopisnik je sam vpel še matematiko in zgodovino, katera dva predmeta se bodeta morala drugo leto tudi v III. razredu (slovenski oddelki) slovenski poučevati. Zvijski dopisnik dobro vé, da se ministerski ukaz ima leto za leto izvrševati; lani so začeli s I. razredom, letos že tudi v II. razredu itd., da bode čez dve leti vsa niza gimnazija imela slovenske oddelke. — Takih jasnih stvari in določeb se ve da ni smel povedati, ker bi drugače s svojo zvijsko najbolj priprostitih in v šolskih stvareh še tako malo poučenih čitateljev slepiti ne mogel. — Bistroumnosti pa tudi manjka „Edinostnemu“ dopisniku, da ni mogel razumeti one ironije o senci abderjanskega osla. A tukaj je ne bodem pojasnoval, ker se bode po Šukljevem „poslanem“ mlademu našemu odvetniku itak pojasnovala pred porotniki — če je Šuklje res tolik mož-beseda!

Iz Trsta 22. marca. [Izv. dop.] Pred jedno uro bil sem na Ruskem, to je na veliki ruskej oklopnici „Knjaz Edinburški“, katera je v našej luči. Ko me je brodnik z barčico pripeljal do velikana, zdelo se mi je, da sem pred kako trdnjavo, tako ogromna je. Po stopnicah stopim na krov, častnik, ki je imel inspekcijo, vsprejel me je kaj uljudno. Poklical je takoj nekega Vojtekova, ki me je vodil po vseh oddelkih ladije, na katerej je 400 mornarjev in 30 častnikov. Rusi so lepi, krepki ljudje, častniki so prijazni, ter govoré skoro vsi nemški in francoski, njih olik mora vsacega, še tako hudega nasprotnika pridobiti. Ladija ima 10 velikih in 4 manjše kanone, kateri so tako urejeni, da se jih lahko na suho pripelje in rabi kot navadne vojne topove.

„Knjaz Edinburški“ spada k severnomorski floti. Dolg je 287 čevljev, 40 širok in 25 globok. Stroj, ki goni ladjo, je velikansk in po najnovejšem sistemu narejen, ima 12 kotlov, katere ogreva 48 ognjev ali peči. Zraven tega stroja ima ladija še druge: da se potegne kotva z dna morja, da se goni vodo v kotle in iz kotlov, potem ima stroj za električno luč, katera sveti po vsej ladiji in ob času vojne ali nevarnosti v temni noči iz dveh svetilnic na mostu, kjer je zapovednik, da uro daleč lahko vsako stvar razloči. Potem ima posebni hladilni stroj. Prostori so vsi kaj snažni in lepi, posebno salon zapovednika Giersa. Po častniških sobanah vidijo se zbirke iz vseh delov sveta: orožje, podo-be, posode in oprave. Ta ladija objadrala je v dveh letih in pol, odkar je zadnjikrat bila v Trstu, okolu zemlje. Koncem meseca zapusti Trst, ter bode odplula v Neapel, od tam pa nazaj v Kronstat, kjer se bode z baltiškimi brodovjem združila. Mornarji radi zahajajo mej Slovence. Oni dobro znajo, koliko je Slovencev, kako so mej razne narode razdeljeni, da jih tlačijo. Statistika, geografija in etnografija so jim stroke, dobro znane. O nihilistih izrazujejo se, da je iz Nemčije importirana stvar, da je tuj sad, katerega se bode Rusija že očistila. V Angležih vidijo Rusi zatiralce svetovne svobode in največ pa Slovanstva. Da je plačilni dan vedno še v temini, iz katerega blišči St. Stefan pri Carigradu, to mi je zagotovil orjašk mornarsk podčastnik. Sploh pa smo veseli naših gostov, saj je kri naše krvi, akoravno smo oddaljeni.

Iz Mozirja 24. marca. [Izv. dop.] Zastava „Savinskega Sokola“ je gotova in poslala se je v Ljubljano, da se za nekaj dni razstavi. — Odbor za slavnost blagoslovljenja poprijel se je z vso resnostjo delovanja in danes nam je po nekoliko tudi že prilika dana, poročati o njegovem delovanju. V prvo smatrali smo se dolžne, naročiti vabila, da se

z njimi na slavnost povabijo razna društva. To delo se je večinoma že izvršilo in vabila so se razposlala doslá naslednjim društvom: „Sokolu“ v Prago, Benešov, Brno, Domažlice, Kolin in drugim; „Sokolu“ v Zagreb, Ljubljano, Beč in Trst; pevskim društvom „Kolo“, „Sloga“ in „Hrvatska Lira“ v Zagrebu; pevskeemu zboru Ljubljanske Čitalnice; pevskeemu društvu „Lira“ v Kamniku; Čitalnici Ljubljanski, Tržaški in Celjski; gosp. pevcem Celjske Čitalnice; „Danici“ v Sisek; „Zori“ v Karlovec; „Slovenskemu pevskeemu društvu“ v Ptuj; „Slovenskemu društvu za Spod. Štajer“ v Maribor; Čitalnicam v Maribor, Ptuj, Šoštanj, Gornji Grad, Šmarije pri Jelšah, Rudolovo, Vipavo, Št. Vid poleg Ljubljane, Šiško, Škofjo Loko, Kranj, Kamnik, na Vrhniko, v Postojino, Gradec, Celovec, Gorico; Slovenskemu delavskemu podpornemu društvu v Trst in Gorico; bralnemu društvu v Krško; požarni brambi v Žavec in na Rečico; pevskeemu društvu v Žavec; „Sokolu“ v Varaždin; pevskim društvom: „Sokol“ v Kostajnico, „Slavulj“ v Petrinjo, „Vila“ v Varaždin, „Javor“ v Jasko, „Davor“ na Brod, „Dunav“ v Vukovar, „Lira“ v Vel. Gorice, „Sklad“ v Djakovo, „Zvono“ v Križevac, „Jeka“ v Samobor, „Lavor“ v Sluni, „Rodoljub“ v Virovitice, „Velebit“ v Gospič, „Podravac“ v Koprivnico. — Več razposlalo se jih bode še tekom tedna.

Starosta „Hrvatskega Sokola“ g. dr. J. Fon naznanil je starosti „Savinskega Sokola“ g. J. Lipoldu telegrafčno, da „Hrvatski Sokol“ na slavnost dojde polnoštevilno. Tudi o udeležbi raznih hrvatskih pevskih društev se čuje. — V Celji ustanovi se posebni slavnostni pododbor, ki bode skrbel za vsprejem gostov, uredjenje voznikov in drugo potrebno.

Tovarnar gospod Jahn, ki je „Savinskemu Sokolu“ lansko leto obljubil za slavnost 50 kilo strelnega prahó, poklonil mu ga je letos 100 kilo. Tedaj je za streljanje tudi že poskrbljeno. — V to svrhu se Prebolska tovarna naprosi za topiče, kajti streljali ne bodemo z močnarji, nego ob vsej progi od Celja do Mozirja jedino le s topovi.

Odbor „Sav. Sokola“ sestavi je do društvenikov tudi obširno okrožnico, po katerej se isti navdušujejo za slavnost.

Skrb naša bode tedaj; vse storiti, in z vsemi našimi močmi se potrudimo, da slavnost tako priredimo in izpeljemo, kakor se za Mozirje spodobi.

Slavna narodna društva prošena so, prej ko mogoče odboru „Sav. Sokola“ v Mozirje javiti svojo udeležbo, ker bode potem treba sestaviti splošna vabila in programe, da se ista morejo o pravem času objaviti in natisniti, ter jih razposlati in razdeliti.

Iz Toplice na Dolenjskem 23. marca. [Izv. dop.] Dvanajst let smo se že pripravljali, narediti most pri Spodnjem polji čez Krko. Letos lotili smo se vendar težavnega dela. Saj je pa tudi potreba velika, ker imamo samo jedno staro ladjo za pre-peljevanje pešcev. Kdor bi hotel z živino čez, ima nad dve uri zamude, po mostu pa bode vse opravil v četrte ure. Most napravimo sami posestniki naše srenje iz svojega lastnega žepa. Poslali smo prošajo tudi knezu Auerspergu, ker ima v našej okolici več graščin, posestev in tovarn, ker bodo njegovi ljudje po tem mostu hodili in vozili itd. Dobili smo tudi obljubo, da se nam za pol mosta da hrastovine. A dva tiča: črna brinjevka in rudiči fazan pozobala sta ves tisti les, ter sta vsled tega tako žejna postala, da bi rada še Krko popila. Ta se jima pa ne posreči, ker je preveč potokov in studencev, ki pritakajo v Krko. —

Domače stvari.

— (Presvitli cesar) podaril je za zgradbo šole St. Jedert-Gornji Rečič pri Laškem 200 gld.

— (Umrl) je včeraj v Trstu naš slavnoznani pesnik gosp. Jovan Vesel Koseski v 86. letu. Pokojnik zastul je bil na našem slovstvenem polju s svojimi poezijami oziroma prevodi na čudovit način in dolgo časa stavili so ga nekateri našemu Parnasu na vrhunec. V zadnji čas pa je njegova pesniška slava zatemnela. Gotovo pa je, da so njegovi prvi proizvodi marsikoga navduševali in pridobili za našo stvar. Lahka mu zemljica!

— (K dolenjskeje železnici.) V včerajšnji seji državnega zbora stavil je poslanec g. grof Margheri po daljšem govoru resolucijo: Vlada se pozivlje, da se za zgradbo Rudolfove železnice čez Ljubljano v Rudolfovo do Karlovško-Reške železnice pobrini z

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“.